

החודש ה-21

טוב שיש שבת. רק בשבת, אחרי שנת הצהריים, אפשר להיזכר בדברים טובים, ובעיקר נכונים, שכי תבתי לפני חצי שנה בדיוק. מתברר, שחור על גבי לבן, שבגיליון של 11 ביולי 1984 כתבתי, תחת הכותרת 'אוקטובר השחור: היפראינפלציה כמה דברים מעניינים'. קודם כל אמרתי שאוקטובר יהיה שחור ואכן היה ולראיה, המדר הגבוה ביותר מאז קום המדינה: 24.3%. ראשית הכניסה לעירך היפראינפלציה.

אז גם אמרתי שאוקטובר מועד לפורענויות: בחודש העשירי למניין האמות, בשנת 1977, הביאו עלינו את המהפך הכלכלי: ב-1980 הביאו עלינו את השקל, שהיה שווה עשר לירות. והיום שווה פחות ממיל מנדטורי. ובאוקטובר 1983 באה עלינו הצרה הגדולה מכולן: משבר המניות הבנקאיות, שאת פריז אנחנו נמשיך לאכול, עד פירסום מסקנות וע' רת'החקירה, אולי באוקטובר 1985.

באותו קטע, על ההיפראינפלציה, גם סיפרתי על סיפורו הלא-מפורסם של הפרופסור הלא-ידוע מאוניברסיטת שיקאגו, פיליפ קאגו, שכתב ספר משעמם בשם 'הדינאמיקה המוניטארית של

היפראינפלציה'. אלמלא חבר, שעושה לי טובות מדי פעם, שלא עלימנת לקבל פרס, וכל מה שאני מתחייב כלפיו הוא מוסר-כליות, ולעיתים כוס קפה בצוותא, לא הייתי יודע על קיומו של הספר. בספר הוא מובאות דוגמות של חמש מדינות, שבהן שררה היפראינפלציה, שנשכרה בדיוק בחודש העשרים מהיום, או, ליתר דיוק, מהחודש הראשון, שבו הפכה האינפלציה לדו-ספרית, והודברה בחודש ה-24. ועוד כמה תופעות מעניינות, שאני לא רוצה לבלבל לכם את המוח בהן. כך למשל האינפלציה בגרמניה — מאפריל 1922 ועד אפריל 1924: האינפלציה באוסטריה — מפברואר 1921 ועד פברואר 1923: האינפלציה בהונגריה — מיולי 1922 עד יולי 1924: האינפלציה בפלנייה — מיוני 1922 ועד יוני 1924: האינפלציה ביוון — מאפריל 1943 ועד אפריל 1945: ולבסוף האינפלציה בישראל — מאפריל 1983 ועד דצמבר 1984.

עכשיו, מי שלא מאמין בתיאוריות, אין לי מה לדבר לאיתן, הנה, שחור על גבי לבן, התיאוריה הוכיחה עצמה.

הבורסה

מעשה במנכ"ל ובמניות

זמן רב לא כתבתי על הבורסה. לא התעניינתי מפני שהיא היתה חסרת-עניין. בשבועות האחרונים השתנה המצב, היא שוב מעוררת עניין ויש בה כבר הסימנים הטובים של ימים עברו.

אין לי המלצות. אני אינמם מכיר במה

שר נחמקין

לעזרת הבורסה. במקום לעזרת החקלאות

חברה שכבר הצליחו לעשות סיבוב ולהרוויח כמה עשרות אלפי שקלים ואחר אפילו יותר. מה עדיין בסנים. אוסטימיים. אני עוד לא נרבעתי.

נראה כאילו מן השמיים באים לעזרת הבורסה, במקום שיבואו לעזרת החקלאות. וכפי שהשר החדש, אריה נחמקין, היה מאוד שמח לוא היו כאים לעזרתו. מה אפשר לעשות. אומנם אלה שמתי פללים כל בוקר, מתפללים גם לגשם שיבוא. אבל הוא לא בא. לעומת זה אין מתפללים שהבורסה תפרת, והיא על סף הפריחה.

עכשיו תשאלו מניין לי שהיא על הסף? שאלתם. הנה תשובה. מנכ"ל של קונצרן הודיע לבורסה שהוא קנה חבילה רצינית של מניות מאוד מסיימות. הידיעה הגיעה לבורסה בערך שבועיים לאחר המעשה (של קניית המניות). בינתיים קרה משהו למניות. גם אחרים קנו. בין היתר, גם חברת ברוקרים השייכת לקונצרן. נו. אם המנכ"ל קונה, אז למה שלא תקנה החברה המתמחה? או מה שטוב למנכ"ל, טוב גם לחברת-הבת ולהיפך. אתם מבינים ששערו של המניות עלה

1:1

צרת-דברים, חצי-נחמה. מכירים את האימרה הזאת? מכירים: לא רק המטבע הלאומי שלנו בצורה גם המטבע הבריטי. היו זמנים, רחוקים אמנם, בראשית המאה, כשבדיסניה שלטה מהרוד ועד כוש (וגם מעבר לזה) והלירה שטרלינג היתה המטבע בה"א הידיעה; צמודה לזהב ושווה חמישה דולר אמריקאיים.

שתי מלחמות-עולם יותר מאוחר וזה שטרלינג ירד גם מהזהב וגם מגדולתו. אבל בכל זאת, בשנה בה הוקמה מדינת ישראל היתה הלירה שטרלינג (ולחזוכי-בב: גם הלירה הישראלית, הלא היא עשירית השקל) שווה ארבעה דולארים.

ואז בא הפיחות הגדול של 1949 והשטרלינג הורד ל-2.80 דולר. כך זה החזיק מעמד עד 1967 ואז השטרלינג הגיע ל-2.40 דולר (אבל הלירה שלנו רצה כבר הרבה יותר מהר במדרון, ועמדה באותה שנה על 0.33 דולר, או, בלשון בני-אדם, 33 סנטיים אמריקאיים).

לקצר סיפור ארוך. הגיעו שנות ה-70 ומשבר הדלק ולראשונה בהיסטוריה ירד השטרלינג לשני דולר. זה גם היה קץ עידן שעדי-החליפין הקבועים וכרגע שהחל תיזר כאמת עלה וירד השטרלינג כמו בנדנדה. השפל היה 1.56 דולר, השיא היה 2.45 דולר.

ואז החלה המפולת הגדולה: 1.60 דולר ללירה שטרלינג; 1.40 דולר; 1.30 דולר והשבוע היא כבר מריחה את ה-1.10 דולר.

בלונדון היה ברור כי קרב יום-השניון, היום בו הלירה שטרלינג תהיה שווה בדיוק דולר אחד. הם החליטו שאם אין מה לעשות נגד זה, אפשר לפחות ליהנות מזה. סוכניהיהמורים ושות, כידוע, עיסוק חוקי בבריטניה) החלו מאפשרים להמר על התאריך בו יארע האירוע ההיסטורי הזה, מעין טוטורשיון וחלפנים ואנשי מחלקת-המט"ח של הבנקים החלו מתכננים מסיבות שיוון. באנגליה זה מהצלצל יותר טוב: פארטיי פארטיס.

יפה, יפה מאוד. כולם נהנים. בעיקר המני כ"ל. הנה הסיבה למה שאמרתי בהתחלה: הבורסה התחילה להיות מעניינת. בעיקר עבור מנכ"לים שיש להם חברות-בת, ולא רק לאלה.

יש אולי נסיבות נוספות. אין היום השקעות טובות ומבטיחות. המניות החוששיות מספקות את האתגר של רווח מהיר ללא מס. לאחר שהתפסים למיניהם איבדו מיוקרתם, ובמניות הבנקאיות מטי פלת ועזרת-החקירה. זוכרים את העצות של העבר? הן טובות גם היום. מה שעולה יורד, ומה שיוורד עולה. אתם תקחו טרמפ על מה שעוד לא עלה, ואל תשכחו לרדת.

גם כן פרס

תסתכלו טוב במודעה. היא יותר מעניינת ממעניינת. לא רק בגלל הנושא יוצא-הדופן: אולימפיאדה ועוד במתמטיקה, והצירוף המעניין לא פחות של מכון-וייצמן ובנק-הפועלים. תסתכלו היטב, מה, לרעתכם, יוצא-דופן? עוד הפעם, לא מצאתם. טוב, נבוא לעזרתכם. שימו לב לפרסים: כאן טמונה ההפתעה: נניח, לרגע, לפרס הראשון, שעליו נחוה רעתנו

בנק הפועלים
250,000 ש"ח

מודעת האולימפיאדה פחות מסימטר אחד

בהמשך. מהו הפרס השני? 25 אלף שקלים ועל פי השקלים של תחילת מארס, כשיחלקו את הפרסים משהו בערך של 33 דולר, לפי שער יציג של 750 שקל לדולר. והפרס השלישי — עשרת אלפים שקלים שהם מעט יותר מ-13 (שלושה עשר) דולר, מחיר של... לא מצאתי מה אפשר לקנות היום במחיר זה. ועכשיו אנחנו מגיעים לפרס מס' 4, בערך של 5000 שקלים, שיהיו בתחילת מארס שווים, במיקרה הטוב, 7 דולר. לפני סיום עוד הערה: המודעה שהתפרסמה השבוע עלתה יותר מכל הפרסים יחד. ועכשיו יש לי עוד הערה לשני המוסדות המארחים את התחרות: 250 אלף שקל, למימון לימודים במוסד להשכלה גבוהה, זה יכסה בתחילת שנת הלימודים הבאה, פחות מסימטר אחד של שכר הלימוד.

עוד קובייה

אם רק רוצים, אפשר ללמוד מכולם. מן ההונגרים, למשל. אחרי שהקומוניסטים עלו שם לשלטון, הם סגרו את הבורסה בבורפסט והבנינו בו מכר וקנה מניות עוד האבא של בנימין זאב הרצל הפך למישכן לאולפני הטלוויזיה ההונגרית (וגם לתמר רורדרך למי שמחפש את השגרירות האמריקאית, הממוקמת בדיוק מול בניין הבורסה לשעבר). כך התקיימו להם ההונגרים כמעט 40 שנה בלי ניירות-ערך, לא מניות, לא אופציות, לא אגרות-חוב, יבש. ואז בא השינוי: לפני שנתיים הם החליטו — מניות, לא. אבל אגרות-חוב. קו ולפני שמישהו הספיק לומר קארל מארכס, כבר יצאו כמה הנפקות. של רשויות מקומיות, בנקים, מפעלי-תעשייה. אלה שהמציאו את הקובייה ההונגרית לא הסתפקו בסתם אגרות-חוב ושאת ריבית. הם שמו קצת פפריקה בעניין. מי שרוכש אגרות-חוב של מועצה מקומית, למשל, ואותה מועצה מקומית הועידה את תמורת ההנפקה להרחבת רשת הטל-פונים המקומית או להקמת מעוורים לילדי נשים עובדות. אינו נהנה רק מריבית שנתי, כיום, של 14%. הוא גם זוכה בהערפה לקבלת ילדו למעון או בקדימות להתקנת טלפון. מה אתה אומר, אמנון רובינשטיין?

המערב הפרוע (המשך מעמוד 23)

מתניה יצחק התפרץ לדברי מלא מקום ראשי-המועצה, ובחוסר סובלנות אמר: "אני מוכן לממן חלק מהצויד והכסף עבור המיטרה, כדי שמשפחתי תנו לא תיפגעו המקרים משפיעים בי צורה קשה על מישפחתנו. יש בקירבנו תסיסה רבה, ואנחנו יודעים שמטרת המתנכלים עדיין לא הוגשמה. במישפחתנו נערכו דיונים, ואנחנו שוקלים לבצע את מה שהמיטרה אמורה לבצע. כל זאת משום שאנחנו פוחדים שהאיומים יבוצעו, ואז יהיה מאוחר מדי!"

"עוד שנה, עוד שנתיים!"

וסף מלמד מכיר היטב את הנעי שח בישבו. שמשון מגורי ומישפחת יצחק מוכרים לו, והסיכסוך ביניהם אינו חדש. סיפר מלמד: "מה אני יכול להגיד? טיפלנו בנושא של שימשון מגורי כי

בעל תחנת-דלק יצחק יהיה מאוחר מדי!

וועדה-המקומית. היתה החלטה שהוא יגיש תוכנית מפורטת לשינויי-ערך. אני זוכר שלא היתה התנגדות, כי תנאי שימצאו את כל האישורים ה מתחייבים מכל המוסדות. הוא התחיל להמציא חלק מן האישורים, ובינתיים התהפכה הקערה על פיה, ופני הדברים השתנו. ומה נכון בשמועות שהוא היה אמור להיות שותף לתחנה, אם זו תקום? יוסף מלמד ענה בכעס: "רק שוטים יכולים להגיד זאת! הדברים הם רכרי-הכל, ולא עלו כלל במחשבה. כל ה דברים הללו נובעים מההימיון הפרוע של האומרים. לא חשבתי להיות שותף, של שימשון, ולא של מישוה אחר, ובכי לל מה אני צריך תחנת-דלק?" יוסף מלמד, לשעבר ראש המועצה המקומית, יצא מהתמונה. העיסוק בי ענייני הישוב נראים רחוקים בעיניו. בראש המועצה עומד כעת יריבו ומת-נגדו, יגאל יוסף, הנמנה עם מקורביו של מתניה יצחק. מישפחת יצחק שרויה עדיין בפחד ובחששות. האירועים התכופים שאיר-עו להם לאחרונה אינם נותנים להם מנוח. הם מחכים לתשובות המיטרה. גם שימשון מגורי לא נואש. ה מישפטים ההדריים בינו ובין מישפחת יצחק עדיין בעיצומם. למרות הכל הכריזו שמשון, "עוד שנה, עוד שנתיים, ובסופו של דבר תוקם תחנת-דלק שניה בראש העין!" ישראל גסן